

брак вільного простору, потрібного для деяких рольових ігор; нестача часу, який потрібен для ефективності гри.

Надаючи учням свободу в рамках класного приміщення у використанні та експериментуванні з мовленнєвими засобами, ми можемо з'ясувати, що вони вивчили і наскільки вони розуміють доцільність використання цих засобів. Будь-яка помилка може бути проаналізована і використана вчителем як основа для подальших, більш поглиблених вправ.

Під час рольової гри діти виступають суб'єктами ігрового процесу, його активними творцями. У грі навіть інтелектуально-пасивна дитина спроможна виконати таке завдання, яке їй важко дається у звичайному житті, тому що тут існує певна умовність і немає такої жорстокої смуги оцінювання, яку відчуває на собі школяр з перших же днів навчання. Відчуття рівності, атмосфера захопленості дають можливість учням подолати скутість, зняти мовний бар'єр, втому, знизити тривожність, напруження, негативне ставлення учнів до навчальної діяльності, тощо.

Отже, учасники рольової гри не тільки роблять повідомлення з певної теми, але й невимушено вступають у бесіду, намагаються підтримати її. Вони цікавляться думкою інших, погоджуються, сперечаються, відстоюють свою позицію. Гра проходить в жвавій творчій атмосфері, і, зрештою, розмова стає невимушеною.

Рольові ігри надають можливості для розвитку творчих здібностей учнів під час мовленнєвої діяльності за рахунок того, що роль вчителя обмежується тільки поясненням завдання учня, а далі учень грає самостійно і підбирає ті мовні засоби, які саме він вважає необхідними у певній ситуації.

ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Кочубей В.І., ст. викладач СумДПУ ім. Макаренка А.С.

Важливе місце у пошуках світоглядних орієнтирів сучасної людини належить освіті. Суспільство формує нові цінності, адекватні сучасним реаліям, а освіта має донести їх до кожної людини у прийнятній, зрозумілій формі. Звідси потреба у модернізації освітніх процесів, що передбачають орієнтацію суспільства на сучасні соціокультурні реалії, розробку, вдосконалення й реалізацію нових цілей, пріоритетів, стратегій суспільного розвитку.

Сутність модернізації системи освіти полягає у переході до нової освітньої парадигми, пошук нових методологічних підходів і дидактичних прийомів трансляції знань, її оновленні та демократизації. Відповідно зміна сучасної методології зумовлюється «антропологічністю» освіти, тобто керуванням на засадах пріоритетного розвитку особистості педагога та студента при їх взаємодії, здійснення стратегії демократичного управління педагогічними процесами. Ще у 1920 р. англійський філософ А.Н. Уайтхед говорив про те, що розвиток нових принципів навчання значно відстає від розвитку суспільства. Освіта, на думку англійського філософа, – це навчання мистецтву користуватися знаннями, це формування стилю мислення, яке дозволяє аналізувати проблеми у будь-якій сфері людського життя. Метою освіти має стати культура особистості, активність її думки і схильність до краси і людяності почуттів.

Формування відкритого демократичного суспільства актуалізували ці проблеми. Відповідно зросло право особистості на своє розуміння світу і свого місця у ньому, а отже, право вибудувати програму власного розвитку. А це, звичайно, залежить від системи освіти, від навчання і ставлення до нього. Яскравим прикладом побудови особистості і власного життя може слугувати особистість російського письменника ХІХ ст. Л.М. Толстого. Лев Толстой не закінчив університету, але, починаючи з 18 років, він не тільки розробив “правила”, за якими намагався жити, а програму власного розвитку, яка поєднувала моральний розвиток особистості і навчання.

Розвиток суспільства в нових умовах та об’єктивна потреба людства в активному розвитку творчого, інтелектуального потенціалу особистості вимагає адаптації його членів до швидких соціально-економічних змін, ставить завдання формування творчого потенціалу особистості, творчого ставлення до навколишнього світу та його пізнання.

Традиційна система освіти довгий час спиралася на суб’єкт-об’єктні відносини в навчальному процесі, де викладач виступав суб’єктом, а студент його об’єктом. Це співвідношення в сучасних умовах розвитку людства вже стає неефективним. Оскільки метою сучасної освіти є не просто ретрансляція суми знань, а формування особистості, то процес навчання постає як стимулююче і генеруюче навчання, як діалог або співробітництво рівноправних суб’єктів. Американські вчені Роберт Бар і Джон Таг назвали це «новою парадигмою вищої освіти», оскільки в цій новій суб’єкт – суб’єктній взаємодії змінюється статус і викладача, і студента – викладач не скільки навчає, скільки допомагає вчитися студенту самостійно. Це

створює умови співпраці, об'єктом якої є фах, де студент здобуває знання, а викладач набуває творчої майстерності. В умовах нової парадигми освіти по-новому постає проблема творчої активності у професійної діяльності педагога. Власне творча активність – це складне ставлення людини до дійсності, комплекс її властивостей, де в єдності виступають інтелектуальні, волевові й емоційні процеси. На цьому тлі творча активність студента – це прагнення проникнути у сутність речей, явищ, що вивчаються, застосування нових прийомів подолання труднощів, здатність привносити елементи новизни у своє навчання.

Професійна діяльність сучасного педагога, як і його творча активність, має включати коригування як власного процесу самопізнання, так і врахування саморозвитку студента в освітньому процесі. Педагог не повинен зводити навчальний процес лише до засвоєння студентом суми знань, а має навчити його вчитися, застосовувати здобуті знання та інформацію на практиці, виховувати людину, що здатна орієнтуватися в демократичному просторі. Викладач має створити для студентів відповідні умови: активне навчальне середовище, потяг і творче ставлення до навчання.

На сьогодні наука і творчість відіграють вирішальну роль у розвитку суспільства, а тому перед сучасними освітніми закладами стоїть завдання не стільки дати високий рівень професійної освіти, скільки сформувати особистість, здатну до нестандартного творчого мислення. Ці завдання значно підвищують вимоги до особистості викладача, оскільки головною умовою виховання творчої, освіченої людини, здатної до самонавчання, активності в процесі навчання є творчий викладач. Таким чином, одним із завдань професійної підготовки майбутнього вчителя є оволодіння вмінням допомагати своїм вихованцям відкривати власний творчий потенціал, який стане в майбутньому джерелом саморозвитку, самовиховання і самовдосконалення. Творчість викладача проявляється в тому, як він вибудовує архітектуру і композицію навчального процесу, яким чином організовує самостійну роботу студентів, дає поради чи контролює їхню роботу, знаходить контакти і потрібний тон для спілкування чи вирішення конфліктних ситуацій.

Потреба зрозуміти природу процесу творчості виникла як наслідок необхідності впливати на творчу діяльність, щоб підвищити її ефективність. Звідси випливає потреба у пошуках активних форм впливу на людську психіку, які дозволяли б керувати творчою діяльністю.

Практична діяльність вчителя – це мистецтво навчання і виховання. Творчий характер педагогічної професії визначається, по-перше, високою соціальною значимістю та неповторністю її продукту – сформованої особистості учня. По-друге, сам процес педагогічної діяльності не терпить стандарту, норми чи шаблону. Таким чином, більш правомірним слід вважати таку характеристику діяльності викладача, яка поєднує в собі і нормативність і творчу активність.

У цих умовах людина опинилася в ситуації, коли, з одного боку, вона повністю відповідальна за своє життя і її майбутнє залежить тільки від неї самої, а з іншого – саме суспільство має вжити рішучих заходів, щоб допомогти особистості реалізувати себе і відповідати сучасним потребам суспільного розвитку, щоб бути не у ситуації наздоганяючого, а йти врівень з розвитком знань, інформації і прокованих ними новітніх технологій.

Отже, творча активність викладача та студента є засобом їхнього саморозвитку й одночасно одним з важливих інструментів розвитку сучасного суспільства, коли складається нова орієнтація не лише на науку, а на широкий світ культури, формується «людина культурна». За таких умов цінність суб'єкта визначається не певною сумою знань, навиків, здібностей в освоєнні навколишнього світу, а в першу чергу знайденим сенсом життя.

Сучасна криза світової спільноти характеризується великим обсягом інформації та її ускладненням, що породжує певну фрагментарність сприйняття світу та пов'язану з нею кризу самовизначеності як особистості, так і соціальних груп, внутрішньосоціальну напруженість у відношеннях людина-природа, культури природознавчої та культури гуманітарної. Це стосується й освіти як фахової, так і освіти взагалі.

Це обумовило на початку XXI століття необхідність розробки нових стратегій освіти. Цілісність знання та цілісність людини як пріоритети новітніх освітніх підходів мають розв'язати проблему соціальної адаптації людини, гармонізації її стосунків з навколишнім середовищем, вивести людину зі стану як внутрішньої конфліктності, так і конфлікту з соціумом.

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ДЛЯ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Тетюра С.М., студент, Бараболіков В.М., викладач ІТТКІСумДУ

Засобами середовища програмування С++ розроблено програмне забезпечення з Теоретичної механіки для проведення лабораторних та практичних занять з використанням інформаційних технологій.